

EĞİTİMİN İNSANÎ ve SOSYAL GELİŞİM BOYUTU
HUMAN and SOCIAL DEVELOPMENT DIMENSION OF EDUCATION

Dr. H. Emin SERT

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi

Özet

Eğitim, insan ve toplum hayatının lokomotifidir. İnsan ve toplum, eğitim ve gelişim süreçleri ile kendine ait boşluğu doldurabilir. Bildirimizde eğitimin insanî ve sosyal gelişim boyutunu, kültürel kod ve kavramlarımıza da yer vererek ele alacağız. Çünkü çok defa eğitim; değerleri ve gelişimi dikkate almadan, öğrenme süreçleri olarak karşımıza çıkabilmektedir. Konu kanaat, tartışma, tecrübe ve bilgi paylaşımı şeklinde irdelenecektir. Gözlem ve bulgular gelişme bölümünde başlıklar altında değerlendirilecek ve sonuç kısmında bazı önerilere yer verilecektir.

İnsanî ve sosyal gelişim, yaklaşım tarzları ve üslubu ile özgün bir disiplindir. Genel olarak eğitim alanı bu disiplin ile ne kadar, nerelerde, nasıl buluşabilir sorularının cevabı aranacaktır. Bildirimizde maddi unsurlar kadar, değer ve manevi gelişim konularına da işaret edilecektir. Zira eğitimin objesi insan, maddi olmaktan ziyade manevi yönü de olan özel donanımlı bir varlıktır.

Maddi ve manevi değerleri dikkate alıp ideal ile gerçek hayat arası köprüleri kuramayan bir eğitim, gelişime hizmet edemeyecektir. Bu noktada eğitimin insanî ve sosyal gelişim boyutunu irdelemekte fayda vardır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, gelişim, insan, toplum.

Abstract

Education is the driving force of human life and society. Human and society, through training and development processes can fill the void of its own.

In our presentation, we will inquire the concept of education with special emphasis on its human and social development dimensions by considering its cultural and conceptual codes.

Because much of the time, education is considered as a process of learning without due consideration of values and human development. Our presentation will be based on our experiences, our discussion and knowledge. Our observations and findings will be summarized in the development section under the appropriate subsections and some recommendations will be offered in the conclusions section.

Human and social development is an original discipline with its unique approach and style. We will look into how, where and to what degree education can meet with this discipline. We will address values and moral development as well as traditional material aspects of education. This is because we believe human has a unique moral potential more than mere material existence.

An educational approach that does not pay due attention to moral values in addition to material and bridging these values with real life can not serve human development well. We believe it will be beneficial to inquire human and social development aspects of education for these reasons.

Keywords: Education, Development, Human, Society

Giriş

Eğitim; sözlükte belli bir konuda, bilgi ve bilim dalında yetiştirme ve geliştirmeyi ifade etmektedir. Yetiştirme ve geliştirme iç ve dış motivasyonu gerektiren bir durumdur. İkinci bir tarifile eğitim, yeni kuşakların toplum hayatında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye olarak verilmektedir. Bilgi ve beceriyi edinme kabiliyet ve kapasite ile de ilgilidir. İnsan hangi alana dikkat ve enerjisini teksif ederse o yönde gelişim gösterir. Eğitim kelimesinin İngilizcesi, adj. instructional, n. education, training, instruction, schooling, practice, olarak verilmektedir. Bu kelimelerin anlam dünyaları semantik açıdan ele alındığında geniş bir alanı irdelediğimiz anlaşılacaktır. (<http://egitim.nedir.com/#ixzz4AcGSy1RM> 04.06.2016)

Eğitime gereken önemi vermeyen fert ve toplumlar, başkalarının dümen suyunda gitmeye mahkûm olur. Zira eğitim; insan, toplum ve devlet hayatının en önemli ayırt edici unsurlarındandır. İnsan eğitim ile diğer hemcinslerinden farklı pozisyonlarda istihdam edilir. Eğitim ile edinilen donanımlar, işlerin yürütülebilmesi için yolları açar. Toplumlar eğitim ile özellik ve ürünlerini geliştirip rekabet şartlarını ortaya koyarlar. Devletler vatandaşlarını örgün eğitimle yetiştirerek; mazi, hal ve istikbal arası köprüler kurarlar.

Eğmek, bükme manasına gelen kelimedenden yapılan “eğitim” ile yapılan değişim ve dönüşüm kültürel kodları dikkate almaksızın köklerinden beslenemez. Başına eklenen “millî” kelimesi de yıllar içinde anlaşılma ve icraatlar ile pratik çözümler üretmekten uzak kaldığı söylenebilir. Eğitimin ideoloji ve siyasete kurban edilmesi de devlet millet arası bağları etkilemektedir.

Eğitimin kadim kültürümüzdeki karşılığı terbiyedir. Bu kavramın anlam dünyası çok daha kapsamlı “Rab” kelimesi ile aynı kökten olup geliştirip büyüten manasına gelmektedir. Milli Eğitim bünyesinde önemli bir yapı olan Talim ve Terbiye Kurulunda bu terbiye kavramının başına eklenen talim ise “a-lime” bilme öğrenme manasına gelen, esma’ül hüsnadaki “âlim” sıfatının kula yansımalarına işaret etmektedir. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında eğitimin devlet eliyle yönetimini deruhte eden Maarif Vekâleti de “a-re-fe” bilme, farkındalık manasına olup yaygın kullanımdaki “irfan” kelimesi, bilginin manevi boyutuna işaret etmektedir. Vekâlet ise insanın yaratılışında atıfta bulunulan “halife” sıfatının (Bakara Suresi 30. ayet) yansımasına işaret eden bir kelimedir.

Kelime ve kavramlar, mananın taşıyıcı kapları olduğu için önemlidir. Zarf ve mazruf meselesi, Maarif Vekâleti’nden Milli Eğitim Bakanlığına geçişte kendini göstermektedir. Şimdi eğitim kelimesinin semantik anlam dünyasıyla irtibatlı kavramları da dikkate alarak eğitimin insanî ve sosyal gelişimini irdeleyelim.

EĞİTİMİN İNSANÎ GELİŞİM BOYUTU

İnsan ve gelişim kavramları, insanî özellikleri yok sayarcasına maddî gelişim ve hatta fakirlik ile zihinlerimize kazınmış bir kavram gibi öne çıkmaktadır. Bu durum, insanî değerlerden ne kadar uzaklaştığımızı anlamamıza yardımcı olmaktadır. Son yüzyılımıza damgasını vuran ideoloji, siyaset ve yaklaşımlar, insanlığı tehdit eder görünmektedir. Materyalist yönelmeler ile manevî değerlerin ihmal edilmesi, insanlığı cinnet ve bunalımların eşiğine getirmiştir. Maddî doyumsuzluklar sömürü düzeniyle geniş bir fakir ve muhtaçlar kesimini oluşturmuştur. Bir kesim obezite ile mücadele ederken diğer bir kesim açlığa mahkûm edilmiştir. İnsanlık, özündeki fitrî değerlere yönelik arayış içindedir. Ruh ve cesetten teşekkül eden insanın manevî yönü ihmal edilerek insanî kaliteyi ortaya çıkarmak mümkün değildir.

Maneviyat arayışı, insanın fitrî bir yönelimi olup bütün toplumlarda geçerli bir durumdur. Zira insan; duygu, düşünce, kişilik ve özellikleriyle parçalanamaz bir bütündür. Parçalanmış kimlik sahibi insanlar,

ferdi ve sosyal hayatta potansiyel tehlike oluşturlar. İntihar ve cinnet olaylarının arkasında bu acı tablo vardır.

Eğitim, insan, toplum ve davranış arasında güçlü ilişkiler ağı vardır. İnsan davranışlarının, çok sebepli ve karmaşık oluşu, insanî gelişim yaklaşımını gündeme getirmiştir. Çünkü davranışların gözlemlenebilen boyutunun ötesinde, insan bilincinin daha derinlerinde yatan nedenleri olduğu gibi toplumun etki ve beklentileriyle ilintili yönleri de vardır.

Eğitimin de içinde yer aldığı hayat, tutum ve davranışlar; ferdin şahsi ve özel evrenini oluşturur. Her insan bu evrenin muhtevası ve şekli itibarıyla, diğerinden farklı ve kendine özgüdür. Her kişi, küçük bir âlemdir. Bu açıdan her insan, kendine has, özel donanım ve kabiliyetler ile evrendeki boşluğunu doldurmak durumundadır. Bu noktada alınacak veya verilecek eğitimin önemi açığa çıkar.

İnsanoğlu, mükemmel ve karmaşık olduğu kadar çelişkilerle dolu bir varlıktır. İnsanı insan yapan da, bu mutlu, muhteşem çelişme ve çatışmayı sonuca götürecektir. Hayat ve tekâmül, kaostan kaçınıp uzaklaşmayı gerektirir. İnsanda kaostan kurtulma ve düzene ulaşma arzusu, büyük bir güdü ve ihtiras halindedir (Arvasî, 1970: 10, 27). İnsan bu çelişki ve çatışmalardan uzaklaşıp iç huzuruna kavuşabildiği ölçüde, mükemmelleşmekte ve kendini gerçekleştirmektedir. Bunda en önemli unsur irade kontrolünü öne çıkaran terbiye usulüdür. İnsanın iyi ve kötüye meyilli bir varlık olması terbiye, eğitim ve irade kontrolünü gündeme getirmektedir.

İnsan tabiatında dış yönlendirme, kural, kanun ve eğitimle ulaşılamayıp, ilahî bir güçle ulaşıp kontrol edilecek noktalar vardır. İnsan sebeplere yapışıp maddi ve manevi irtibat noktasını yakalayamadıkça gelişim yolu açılmaz ve mükemmel yolculuk başlayamaz. Aslında bu anlamda insanın manevi yönü, maddî yönünden daha güçlüdür (Covey, 1994: 319). Başarıların arkasında dış motivasyondan ziyade iç hareketlendiriciler önemlidir. Eğitim mekanizması içinde her insanın kendini ifade edebileceği paylaşım ortamlarının oluşturulması insanî gelişim için gereklidir.

Modern eğitim ve yaklaşımlarda çok öne çıkmayan olumsuz yönlendirici unsurlar vardır. Bilhassa Kur'ânî ve tasavvufî eğitimde çok vurgu yapılan nefis-i emmare ve şeytan motifini de iyi anlamak gerekmektedir. Nefsinden gelen kötülükleri ve şeytanî boyutu kontrol edebilen kişi, gerçek kimliğine kavuşma yolunda en büyük engeli aşmış olacaktır (Kur'ân, Şems (91): 7-8). Her kişinin bir zaaf noktası vardır. Zaafalarını kontrol edip, kabiliyetlerini geliştirebilen kişi değişimin öncüsü olabilir. İnsanın maddi yapısını oluşturan beden ile ruh arasında muhteşem iletişimler vardır. Ruhî boyut, insanın muhatap ve mükellef olma yönünü teşkil eder. İnsan bedeniyle madde âlemine bağlanmakta, rûhiyle de ulvî ve yüce bir âleme yükselebilmektedir (Çamdibi, 1994: 12-14; Coşkun, 1996: 58-73).

İnsan, diğer varlıkların aksine davranışını denetleyebilen özgür bir yaratıktır (Cüceloğlu, 1996: 34). İyi ve kötünün kaynakları insanın içindedir (Izetbegovic, 1994: 114). İnsan hataya meyilli bir varlıktır ve bu meylin bir şekilde kontrol edilmesi gerekmektedir. Bir boyutuyla eğitimin gerçekleştirmeye çalıştığı bu düzene koyma ve kontrol, dini duygu ve kültürle beslenmelidir.

İnanç, değer ve kültürel kodları dikkate almayan bir eğitim sistemi uzun soluklu çözümler yapamayacaktır. Sokma akıl kafaya girmez atasözünde vurgulandığı gibi, insanın iç enerjisi insanî ve sosyal gelişim anlayışının ayırt edici özelliğidir. Bireyin gelişimi süresince kişiliğine kattığı değerler, inançlar ve tutumlar onun davranışlarını etkiler. İnsanın çevreyle olan ilişkiler sonucu geliştirdiği algılar, duygular, düşünceler, değerler, yargılar, amaçlar ve bunların birbiriyle olan ilişkileri karşılıklı etkileşim sonucu kişiliği oluşturur. Kişilik; bir insanın bütün ilgi, tutum, yetenek, konuşma tarzı, dış görünüş ve çevreye uyum biçimini içeren bir davranış yumağıdır (Cabot 1953: 99). Bu noktada eğitim ve gelişim kişiliğin oluşumunda aktif rol oynamaktadır.

İnsan çok farklı kapasite ve kabiliyetleri kendinde bulunduran bir varlıktır. Ancak bu yeteneklerin keşfedilip hayata taşınması için insanın kendi ile tanışması gerekmektedir. Kurumlar için yapılan SWOT analizi fert olarak insan için de geçerlidir. İnsanın güçlü (strong) yönleri iyi fark edilmelidir. Zayıf (weak) yönleri için tedbirler alınmalıdır. İmkân ve fırsatları (opportunity) iyi değerlendirilmeli ve tehditler (threat) ortadan kaldırılmalıdır.

Aslında eğitim insana bunları kazandırma hizmeti vermelidir. Yarışa ve sınav stresine bulaştırılan eğitim, insanın asıl kapasitesini kullanmasına fırsat vermediği gibi tek tip ve standart bir yapı oluşturmaktadır. Bu durum ise gelişim ve dönüşümün ünündeki engellerdendir. İnsanın kendisi ile tanışmasını sağlayacak sistemlerin devreye alınması gerekmektedir. İnsanî gelişim, her insanın özel olduğu anlayışından hareketle, varlık gayesine erişmek için, ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst boyutu olan kendini gerçekleştirme yolunda eğitim imkânlarından istifade eder.

GELİŞİM ve KARAKTER EĞİTİMİ

Gelişim, hayatın ön önemli değerlerindedir. Hayat sermayesini, karakter eğitimi yolunda değerlendirmeyenler, boşa yaşıyor gibidir. Her insan farklı karakter ve kabiliyete sahiptir. İnsanın, yaratılıştan getirdiği potansiyel özelliklerin oluşturduğu yapıya, mizaç veya karakter denmektedir. Her insanın mizacı, kendine has olmakla beraber belli kıstaslar ışığında gruplama yapılabilir. Biz bu tasnife girmeden insanın iyi ve kötüye meyilli bir tabiatla yaratılmasına yönelik vurguyla asıl konumuza yöneleceğiz. Kötülüğe meyli kontrol altında tutup, iyi yönlerini geliştirmeye çalışan insanlar, dünya ve ahirette mutluluğa erişebilirler. Zaman yönetimi ve iç disiplin büyük buluşlara giden yolu da açabilmektedir.

İnsanın tutum ve davranışlarında gerçek olgunluk ve kaliteyi yakalamak isteyenler, eğitime önem vererek insanın bilgi ve düşünme kapasitesini geliştirmeye çalışmalıdırlar. Bilgiyi kullanamayan, düşünce üretemeyen, meselelerin özüne inemeyen ve kabuğunu kırıp dışarı çıkamayan akıl, zihni kansere çevirmektedir (Bayraklı, 1999: 55). Maddi çıkar hesapları ve basit duyarımız, bizi âdeta hapsediyor; idrâkimizi daraltarak gerçekleri görmemizi engelliyor. İnsanın manevi yönünü oluşturan şuur ise, duyarların dar kalıplarını aşma kapasitesini de ihtiva eder. Çünkü şuur, duyarları idrâk eden ve onları aşabilen, duyarların yetersizliğine inanan bir iç idrâk durumundadır. Eğitim bu hususları dikkate aldığı ölçüde farklı ufuklar açabilir.

Karakter eğitimi insanın meyillerini dikkate almak durumundadır. İnsanın hataya meyilli oluşu bu meylin doğru kontrol edilip iyiye yönlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bir boyutuyla eğitimin gerçekleştirmeye çalıştığı bu düzene koyma ve kontrol, dini duygu, değer ve kültürle beslenmelidir. Kişisel bütünlüğünü kaybedip parçalanma tehlikesiyle, alçak/süfli ile yüksek/ulvi arasına sıkışmış insanı koruyup geliştirecek güç ise dindir (Freyer, 1964: 78). Manevî yöneliş ve fitrî özellikler gelişim ve karakter eğitiminde dikkate alınmalıdır.

Karakterli insan olmanın yolu, sadece yanlış ve kötü olan şeyler üzerine odaklanmak ve kötünden uzak durmaya çalışmak değildir. Mükemmel insan olmak için doğru ve iyi olana odaklanmak ve bunların peşinden gitmek gerekiyor. Sadece kötülöklere hayır demek, insanı ahlâklı ve karakterli yapmaz. Ahlakî değerlerle bezenip hayata geçirmek de gerekir. Kötülöklere iyilikle önmek de yaşanılabilir bir tolum oluşturma noktasında bir vazifedir. İnsanî ve sosyal gelişim; hayatın bütününe dikkate alan, problemlere çözümler üretip kemalat yollarını açan yaklaşımları içermektedir.

İnsan tabiatının en belirgin ve değişmez özelliklerinden birisi, değer verilmeyi arzu etmesidir. Toplumda yaşayan her insanın, az çok kendini beğenme, kabullenme, takdir edilme noktasında sağlam, tutarlı ve yüksek düzeyde bir değerlendirmesi vardır (Sert, 2004: 72). Karakter eğitiminin yolu da değer vermekle başlayabilir. Müjdeleyip nefret ettirmemek ve kolaylaştırıp zorlaştırmamak bunun için tavsiye edilmiştir.

EĞİTİMİN SOSYAL GELİŞİM BOYUTU

Eğitim yaşanan hayata mana ve değer katmak için vardır. Eğitim, bilgi, düşünce, inanç ve değerler, sosyal hayatın akışıyla kimliği şekillendirir. Sosyal gelişim; sosyal sağlık ve toplumda huzurlu yaşayabilmek için gereklidir. Çocuklarımız sokağa çıktığında veya aracımızı dışarı park ettiğinizde emniyetli hissedebilmek için sosyal gelişime ihtiyaç vardır. Emniyet ve huzur ile sosyal gelişim arasında yakın ilişki vardır. Toplum hayatı, insanların belli kurallar dâhilinde tutum ve davranış sergilemesini gerektirir. Bulunulan ortam, aile ve toplumdaki huzuru bozan kişiler bir şekilde dışlanır.

Sosyal gelişim, toplumun katmanları arasındaki ilişkiler ağının sağlıklı şekilde işlemesiyle ilgilenir. Ast üst ilişkileri, etnik yapı, işçi işveren, köy, ilçe, şehir, varoş merkez, yöneten yönetilen iletişimlerinin hedefe yönelik kurgulanmasıyla meşgul olur. Toplum içinde muhtemel kırılma noktalarını önceden görerek ön tedbir alınmayacak olursa sosyal bunalımların yolu açılır. Toplum; canlı, etkili ve sürekli iletişimin gerçekleştiği bir atmosferdir. İnsanların bulunduğu ortamda farklı yöneliş, tutum ve davranışlar söz konusudur. Toplumun hissiyatı, gidişatı ve dinamikleri çok farklı buutlarda olabilir. Bu noktada eğitim sistemi, toplumun yönelişini doğru geliştirebilmelidir.

Sosyal hayatın ve eğitimin tarihi ilk insan ile başlar denilebilir. Çünkü ilk insan aynı zamanda kendine sahifeler şeklinde kitap verilen ilk peygamberdir. Bunun aksi, Peygamberlere iman dairesinin dışına çıkmayı gerektirdiğinden, ciddi bir tehlikeye işaret etmektedir. Hz. Âdem ile başlayan bu eğitim ve rehberlik Hz. Muhammed (s.a.v.) ile “Herkes için eğitim” ve “sürekli eğitim” olarak ön plana çıkarılmıştır. İki farklı vurgu ile ele alınan konuyu biz Herkes için sürekli eğitim şeklinde ele alıp sosyal gelişimin yolunu açabilmeliyiz.

Günümüz eğitim anlayışının önemli değerlerinden olan “sürekli eğitim”in temellerini İslâm Peygamberi (s.a.v.)’de görüyoruz. Ancak bu noktada Müslümanların, ona ümmetliği tartışmaya açık bir konumda olabilir. Örnek insanın ifadesiyle “İlim öğrenmek, erkek ve kadın, her Müslüman için dini bir gerekliliktir.” Bu anlamda son zamanlarda UNESCO tarafından bir ihtiyacı karşılamak üzere gündeme getirilen “Herkes için eğitim”in patenti, biz farkında olmasak da gerçekte Hz. Muhammed (s.a.v.)’e aittir. Nitekim “Beşikten mezara kadar, ilim öğrenmeye çalışınız” sözü de inanan insanın ilimle irtibat noktasını belirleyecek düstur olmalıdır. Dolayısıyla “öğrenmenin yaşı ve başı yoktur”.

Günlük hayatımızı, ilgisiz, bilgisiz ve özellikle İslami bir kimliğe sahip olarak ilmihal bilgilerini öğrenmeksizin, hatasız bir şekilde yaşamamız mümkün değildir. İlmihal, sanıldığı aksine hayatın tamamını içeren bilgilere, halin ilmine işaret etmektedir. Sosyal gelişim için geniş halk kitlelerinin bu bilgi ve yaklaşım ile bezenmesi gerekmektedir. Bu noktada ilim ve irfan ayırım ve derinliğine de işaret etmekte fayda vardır. Çok defa eğitimin sevimsiz hale gelmesinin arkasında, biz biliyoruz size bir şeyler öğreteceğiz üslubu vardır. İşte geniş halk kitlelerinde bir irfan vardır ki bu âlimane yaklaşımı devre dışı bırakır ve yerine göre mahcup eder.

İnsanlık tarihi ve sosyal hayat göstermiştir ki; her güçlü kültür çağa ve gündeme damgasını vurur. Burada önemli olan değerlerimiz ve insanlık açısından faydalı ve zararlıyı fark edebilecek durumda olmamızdır. Nitekim Rasûlullah (s.a.v.) “İlim müminin kaybolmuş malıdır. Nerede bulursa oradan alır.” Ve “İlim Çin’de de olsa arayınız” buyurmuştur.

Sosyal gelişim, eğitim ile bir mana kazanmaktadır. Eğitim ve ilim için gayret ve yerine göre gurbet şart gibidir. Tarihin akışını değiştiren ilim adamlarının hayatında yolculuk ve gurbet vardır. Bu sosyal değişim, etkileşim ve gelişim açısından önemli bir durumdur. İlim ve eğitim için arı gibi bilinçli, karınca gibi çalışkan olmalıdır. Ancak ilim sahibi mütevazı olmalıdır. “İlim, ilim bilmektir. İlim kendin bilmektir. Sen kendini bilmezsin, Bu nice okumaktır” düsturunu da unutmamak gerekir. Nasıl meyve toplamak istiyorsak, öyle fidan yetiştirmeliyiz!

Şiş, kurum ve toplum gelişimi noktasında herkes sorumluluk bilinciyle hareket etmelidir. Kime ne verdik? Ne istiyoruz? sorusunu hayatımızın bütün karelerinde sağlıklı cevaplayabilmeliyiz. Bizdeki uyanış ve önemli bir farkındalık, vatani görevimiz esnasındaki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri esnasında oldu. Terhis sonrası yeni bir yol haritamız, köşe yazıları, makale, TV, radyo programı, konferans, seminerler ile “İnsanî ve Sosyal Gelişim” diye bir saha çalışmasına dönüştü. Toplumun önündeki olan kişiler olarak, şikâyet etmekten vaz geçip, çözüm üretmek mecburiyetindeyiz. Çocuklarımızı hangi atmosferde yetiştiriyoruz? Gençlerimizi ne kadar anlayabiliyoruz? Ailelerimizle ne kadar sağlıklı etkileşim kurabiliyoruz? Fert ve toplum olarak birbirimizi anlama gayretinin neresindeyiz?

Eğitim sistemimiz daha verimli nasıl olabilir? Personelimizi nasıl daha iyi yetiştirebiliriz? Hizmet içi eğitimler ve kurslar ile gelişim yollarını açabilir miyiz?

Sosyal hayatın asıl unsuru olan insan, toplum içindeki tutum ve davranışları ile kimliğini şekillendirir. Kalabalık ile toplum arasındaki farkı, insanlar arası iletişim, etkileşim ve ortak değerler belirler. Bir toplumu yaşanmaz hale getiren sosyal çözülme, fitne ve kargaşadır. Toplum içinde yalnızlaşma sürecini besleyen çözülme; aile, apartman, mahalle gibi genişleyerek devam eder. Sosyal çözülme insanların toplum içinde yalnızlık hissine kapılmasına da sebebiyet verir. Kişisel bütünlük ve benlik algısı, insanın varlık sebebini besler veya değersizlik düşüncesine götürebilir. Sosyal çözülme, hayatı çekilmez duruma getirebilir.

Sosyal hayatımızı nasıl güzelleştirebiliriz? Şikâyetçi olduğumuz medya, bizim hassasiyetlerimizi nasıl dikkate alabilir? Sivil toplum kuruluşlarının bizim için bir manası var mı? Bizi biz yapan, olmazsa olmazlarımız nelerdir? Bunlar üzerinde düşündük mü? Yoksa rasgele bir hayat çizgimiz mi var? Hayat sermayemizi en güzel şekilde değerlendirip, Kendi özümüzle buluşup, Rabbimizin rızasına kavuşmaya çalışmak zorundayız.

Sonuç

Eğitim, insanî ve sosyal gelişim için önemli bir değerdir. Kültürel kod ve evrensel değerlerden gelen güc, eğitim ile hali ve istikbali şekillendirir. Eğitim politika ve stratejileri bu gerçeği dikkate alarak belli hedeflere yönelik şekillendirilmelidir. Yapboz haline getirilen eğitim sistemi içinde yetişenler, sağlam bir omurgaya sahip olamazlar. Eğitime ruh ve gaye verecek olan unsurlar, toplumun, değer ve hedeflerine uygun olmalıdır.

Toplumsal kimliğin netleşmediği yapılarda eğitim, ruhsuz ve gayesiz kalabilir. Ruhu ve gayesi olmayan sistemlerse kalıcı olamazlar. Maddi ve manevi değerleri dikkate alıp bilgi ile gerçek hayat arası bağı kuramayan bir eğitim, gelişime hizmet edemeyecektir. Bu noktada eğitimin insanî ve sosyal gelişim boyutu dikkate alınmalıdır.

Hayatı daha yaşanabilir, manalı ve değerli kılabilmek için üzerimize düşen vazifeleri, sosyal sorumluluk bilinciyle yerine getirmeli ve bu noktada eğitim imkânlarını iyi değerlendirmeliyiz. İnsanî, ailevî, kurumsal, toplumsal ve küresel gelişim kıstasları dikkate alınarak atılacak adımlar daha huzurlu bir hayatın kapılarını açacaktır. Bilinçli vatandaş ve sağlıklı toplum oluşturabilmek için, eğitimden hukuk sistemine bir dizi tedbirler alınarak sosyal bünye güçlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Arvasî, S. A. (1970). *İnsan ve İnsan Ötesi*, İstanbul: Yağmur Yayınları.
- Bayraklı, B. (1999). *Kur'an'da Değişim, Gelişim ve Kalite Kavramları*, İstanbul: İFAV.
- Cabot, H. - Kahl, J. (1953). *Human Relation*, Massachusetts.
- Covey, S. R. (1994). *The Seven Habits of Highly Effective People*, London: Simon and Schuster.
- Çamdibi, H. M. (1994). *Din Eğitiminin Temel Meseleleri*, İstanbul: İFAV.
- Coşkun, S. (1996). *Bir Eğitimci Olarak Hz. Peygamberin İnsan Anlayışı*, Erzurum: Ekev Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (1996). *İnsan ve Davranışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- <http://egitim.nedir.com/#ixzz4AcGSy1RM> 04.06.2016.
- Freyer, H. (1964). *Sosyolojiye Giriş*, çev. Nermin Abadan, Ankara: A.Ü.Siyasal Bilgiler Fak. Yay.
- İzetbegovic, A. A. (1994). *Islam Between East and West*, Indianapolis: American Trust Publications.
- Sert, H. E. (2004). *Kur'an'da İnsan Tipleri ve Davranışları*, İstanbul: Bilge.